

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 568
van **KOEN VAN DEN HEUVEL**
datum: 8 mei 2017

aan **PHILIPPE MUYTERS**
VLAAMS MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT

VDAB - Impact van technologische trends

In 2013 stelden Frey en Osborne in hun bekende Oxford-onderzoek dat 47 procent van de jobs in de VS een erg hoge kans op automatisering kennen. Recent kwam McKinsey tot de conclusie dat 49 procent van de gemiddelde werktijd kan worden geautomatiseerd met de technologie die vandaag bestaat of ontwikkeld wordt.

Hoewel discussie bestaat over de snelheid van een aantal technologische evoluties en de impact die zij zullen hebben op onze economie en onze arbeidsmarkt, staat het wel vast dat er de komende jaren en decennia heel wat op stapel staat. Ook voor VDAB zal dit een impact hebben: een aantal van de opleidingen waarin VDAB vandaag immers voorziet, dreigen overmorgen overbodig te worden. Anderzijds zullen er bepaalde nieuwe opleidingsnoden ontstaan, waarvoor vandaag nog geen aanbod bestaat.

1. Wordt er binnen VDAB strategisch nagedacht over de impact van nieuwe technologische trends zoals automatisering, robotisering, zelfrijdende voertuigen, de doorbraak van artificiële intelligentie, blockchain enzovoort op het beleid en aanbod van VDAB?

Zo ja, kan de minister de strategische analyses bezorgen die hierover bestaan? Wat zijn de voornaamste concrete conclusies?

Zo neen, waarom gebeurt dit niet?

2. Inzake geschrapte VDAB-opleidingen.
 - a) Welke VDAB-opleidingen werden de voorbije 5 jaar geschrapt?
 - b) Welke VDAB-opleidingen zouden de komende jaren mogelijk verdwijnen?
3. Inzake bijkomende opleidingen.
 - a) Welke VDAB-opleidingen werden de voorbije 5 jaar in het leven geroepen?
 - b) Welke VDAB-opleidingen zouden de komende jaren mogelijk in het leven worden geroepen?

ANTWOORD

op vraag nr. 568 van 8 mei 2017

van **KOEN VAN DEN HEUVEL**

1. Wat de werkelijke impact op de arbeidsmarkt betreft heeft OESO in 2016 op basis van een studie van het Duitse Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung de prognoses van Frey en Osborne (2013) sterk gerelativeerd (zie ook bijlage 1 Startnota SERV de transitie naar een digitale samenleving). Hun belangrijkste opmerking is dat de studie van Frey en Osborne uitgaat van het verdwijnen van volledige jobs, terwijl er eerder moet gekeken worden naar het verdwijnen van bepaalde jobinhouden en taken. Door de heterogeniteit aan taken in de meeste jobs komen de onderzoekers tot de conclusie dat in OESO-landen hooguit 9% van de jobs automatiseerbaar is. Zij geven verder ook aan dat voor het inschatten van de impact rekening moet gehouden worden met

- de vaak beperkte snelheid waarmee mogelijke technologische vernieuwingen daadwerkelijk worden doorgevoerd (door economische, legale en sociale hinderpalen)
- het aanpassingsvermogen van arbeidskrachten die zich aan technologische evoluties kunnen aanpassen door met taken te schuiven
- het feit dat technologische vernieuwing ook jobs creëert

Het onderzoek geeft wel aan dat vooral jobs voor laaggeschoolde werknemers veel elementen bevatten die kunnen geautomatiseerd worden, en dat voor deze doelgroep moet nagedacht worden over bij- en omscholingsinitiatieven (zie ook bijlage 2: The risk of automation for jobs in OECD countries – OECD Social, Employment and Migration, working paper No 189).

VDAB leidt op voor de vacatures en beroepen van vandaag maar houdt uiteraard rekening met te verwachten evoluties door de instructeurs voor te bereiden op deze ontwikkelingen zodat indien nodig snel een aanbod kan gecreëerd worden. Dat houdt concreet in dat VDAB strategisch nadenkt over mogelijke veranderingen maar uiteraard niet zelf het ritme van die veranderingen bij bedrijven bepaalt. VDAB bekijkt ook steeds of de vraag naar nieuwe competenties moet worden beantwoord met opleidingen in samenwerking met partners, via uitbesteding of in eigen beheer.

Hieronder worden enkele voorbeelden van acties van VDAB gegeven:

- VDAB houdt de vinger aan de pols via netwerking met de bedrijfswereld, sectoren en hoger onderwijs. Zo is er op 6 juli een event gepland waar VDAB in samenwerking met partners een analyse wil maken van de bouwberoepen van de toekomst.
- VDAB zet in op STEM-beroepen en opleidingen. VDAB organiseert vooral in Heverlee STEM workshops (<http://vdabworkshops.be/STEM>).

Momenteel is er een aanbod voor:

- [3D Product Design](http://vdabworkshops.be/3D-Product-Design) (<http://vdabworkshops.be/3D-Product-Design>)
- [3D Manufacturing](http://vdabworkshops.be/3D-Manufacturing) (<http://vdabworkshops.be/3D-Manufacturing>)
- [Metrology](http://vdabworkshops.be/Metrology) (<http://vdabworkshops.be/Metrology>)
- [Robotics](http://vdabworkshops.be/Robotics) (<http://vdabworkshops.be/Robotics>)
- [Machining Heidenhain](http://vdabworkshops.be/Machining-Heidenhain) (<http://vdabworkshops.be/Machining-Heidenhain>)
- [Machining Siemens](http://vdabworkshops.be/Machining-Siemens) (<http://vdabworkshops.be/Machining-Siemens>)

- VDAB heeft recent een expertiseteam digitalisering opgestart waarin de trends inzake digitalisering van beroepen én het impact op bijhorende opleidingen op de voet gevolgd wordt.
- VDAB heeft een specifieke module over digitalisering waar ingegaan wordt op het impact (van automatisering, robotisering, AI, IoT, VR, AR, ...) op de verschillende beroepen.
- In Limburg werd het ESF project 'Imaginnovation' opgestart dat als doel heeft de opleidingen af te stemmen op de innovaties in de industrie. De inhoud van dit project vindt u in bijlage 3.

VDAB schakelt zich in in de transitieprioriteiten van de Vlaamse Regering, in het bijzonder deze van "de sprong maken naar de Industrie 4.0" en is actief betrokken bij het initiatief binnen het beleidsdomein Werk om de competenties van de toekomst te detecteren via samenwerking met de innovatieve bedrijfsnetwerken, de speerpuntclusters en de strategische kenniscentra uit het beleidsdomein EWI.

Er is niet echt sprake van een uitgeschreven, overkoepelende strategische analyse. VDAB heeft zijn werking sectoraal georganiseerd, in bijlage 4 volgt een korte beschrijving van de bevindingen per sector.

Overkoepelend over het technisch inhoudelijke luik van het opleidingsaanbod heeft VDAB aandacht voor de vaardigheden van de 21ste eeuw. Deze vaardigheden zijn cruciaal voor een hoge wendbaarheid en weerbaarheid tijdens hun loopbaan.

7

2. a) VDAB schrapt opleidingen pas als ze niets meer bijdragen tot een beroep of als er een voldoende grote arbeidsmarktreserve is. Zoals ook hoger aangegeven (studie OESO) gaat het in de evolutie van de arbeidsmarkt veel meer om de verandering van taakhoudens en de daaraan gelinkte competenties dan om het werkelijk volledig verdwijnen van beroepen.
De evoluties in de sectoren wordt in bijlage 4 beschreven.
- b) VDAB volgt nauw de vragen van de arbeidsmarkt op en zal waar nodig opleidingen schrappen als beroepen werkelijk verdwijnen. Mogelijk zal dat het geval zijn voor de opleidingen conventioneel draaien en freezeen.

3. a) Zoals eerder aangegeven worden er maar weinig “nieuwe opleidingen” georganiseerd worden. Er gebeurt wel een grondige aanpassing van de opleidingen aan de nieuwigheden voor de sector. De trend van de digitalisering wordt hierbij gevolgd. Dit wordt beschreven in bijlage 4.
- b) VDAB weegt in functie van vraag en aanbod af of bijkomende opleidingen moeten worden geprogrammeerd. Indien er een constante of stijgende vraag is voor een bepaald beroep wordt bekeken of de markt dit kan aanbieden (uitbesteding) of VDAB dit zelf moet aanbieden (als de kennis in huis aanwezig is).

Voor de sector transport en logistiek zijn er een aantal nieuwe opkomende segmenten waarvoor binnenkort opleidingen zouden kunnen ontstaan:

- Last mile logistiek (fietslogistiek, drone delivery...)
- Multimodale logistiek: vinger aan de pols houden met partners als infrabel, de binnenvaart en dergelijke zodat ten alle tijden het opleidingsaanbod afgestemd kan worden

Voor de sector hout & bouw wordt nu al gedacht aan BIM-manager, BIM-tekenaar, 3D-opmeter. De bouwsector heeft ook nood aan gemotiveerde en polyvalente arbeiders. De verwachte kennis van een doorsnee bouwvakker is geëvolueerd met de introductie van de nieuwe technieken voor het duurzaam bouwen. Renovatie vergt ook andere kennis en vaardigheden... Om gepaste kandidaten te vinden werden en worden nog meer geïntegreerde bouwopleidingen georganiseerd (bouwbadan).

Binnen de industriële sector vormen de onderhoudsmechaniciërs voor bedrijfsvoertuigen een zeer groot knelpunt. Zeker naast vrachtwagenmechaniciërs zijn mecaniciërs voor de voertuigen uit de burgerlijke bouwkunde (bouwplaatsmachines) een zeer zwaar knelpunt. Momenteel wordt onderzocht om dit mee op te nemen in de toekomstige campus te Roeselare. Ook de ontwikkeling van een opleiding ontwerpen voor Additieve manufacturing (3D-printing) wordt momenteel onderzocht.

Via het project ‘Imaginnovation’ (ESF-project in Limburg) worden er momenteel bedrijfsbezoeken afgelegd om de industrie nauwer te betrekken bij de opleidingen en mogelijk samen nieuwe opleidingen te ontwikkelen. Dit zal zijn uitwerking hebben in T2-campus te Genk, in samenwerking met de partners Syntra, Fortio en het technisch onderwijs.

In de opleiding koeltechniek zijn vernieuwingen aan de gang op basis van de technologische evoluties en de nieuwe Europese wetgeving.

BIJLAGEN

1. Startnota SERV, de transitie naar een digitale samenleving
2. The risk of automation for jobs in OECD countries – OECD Social, Employment and Migration, working paper No 189
3. Imaginnovation
4. Bevindingen per sector